

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/13/2020
Identifikačné číslo spisu: 2316010302
Dátum vydania rozhodnutia: 17.02.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2316010302.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 17. februára 2021 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Q. B. pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní obvineného Q.Y. proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/87/2017 z 2. novembra 2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Q. B. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 2T/78/2016 z 28. júna 2017, bol obvinený Q. B. uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- v presne nezistenom čase, na presne nezistenom mieste, od doposiaľ nestotožnenej osoby si zadovážil drogu, bielu kryštalickú látku v zatavenej plastovej striekačke, ktorú u seba prechovával a ktorú dňa 4. novembra 2015 o 14:25 hod. v obci B. za pohostinstvom „J.“, po predchádzajúcej výzve polície dobrovoľne vydal, pričom v zmysle znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru č. V. zatavená injekčná striekačka obsahovala 3342 mg kryštalického materiálu s obsahom metamfetamínu s prímiesou metylsulfonylmetánu s priemernou koncentráciou účinnej látky 51% hmotnostného, čo obsahuje 1728 mg absolútneho metamfetamínu vo forme bázy a uvedené množstvo zodpovedá minimálne 43 bežným jednotlivým dávkam drogy, pričom metamfetamín je podľa zák. č. 139/1998 Z. z. o omamných, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov zaradený do II. skupiny psychotropných látok, pričom obvinený bol rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/148/2007, zo 14. januára 2013, právoplatným 22. januára 2013, odsúdený za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného zákona.

Za to bol obvinenému postupom podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. m), § 38 ods. 4 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov, na výkon ktorého bol obvinený podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň súd uložil podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona obvinenému ochranný dohľad 1 (jeden) rok.

Krajský súd v Trnave na verejnom zasadnutí na podklade odvolania obvineného rozsudkom, sp. zn. 5To/87/2017 z 2. novembra 2017, postupom podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvineného Q. B. uznal za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- v presne nezistenom čase, na presne nezistenom mieste, od doposiaľ nestotožnenej osoby si zadovážil drogu, bielu kryštalickú látku v zatavenej plastovej striekačke, ktorú u seba prechovával a ktorú dňa 4. novembra 2015 o 14:25 hod. v obci B. za pohostinstvom „J.“, po predchádzajúcej výzve polície dobrovoľne vydal, pričom v zmysle znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru č. V. zatavená injekčná striekačka obsahovala 3342 mg kryštalického materiálu s obsahom metamfetamínu s prímiesou metylsulfonylmetánu s priemernou koncentráciou účinnej látky 51% hmotnostného, čo obsahuje 1728 mg absolútného metamfetamínu vo forme bázy, čo predstavuje celkovú hodnotu drogy 150,39 €, pričom metamfetamín je podľa zák. č. 139/1998 Z. z. o omamných, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov zaradený do II. skupiny psychotropných látok, pričom obvinený bol rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/148/2007 zo 14. januára 2013, právoplatným 22. januára 2013, odsúdený za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného zákona.

Za to bol obvinenému postupom podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. m), § 38 ods. 4 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov, na výkon ktorého bol obvinený podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň súd uložil podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona obvinenému ochranný dohľad 1 (jeden) rok.

+ + +

Proti vyššie označenému rozsudku Krajského súdu v Trnave podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Igora Ribára, advokáta v Trnave, konajúc v mene RIBÁR & PARTNERS, s.r.o. dovolanie z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že bolo porušené právo na obhajobu zásadným spôsobom, z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom a z dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a teda, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, a aby ďalej podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok krajského súdu a okresného súdu zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, a aby podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol, že obvineného neberie do väzby a prepustil ho z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený uviedol, že krajský súd zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a upravil v skutkovej vete celkovú hodnotu

zaistenej drogy vo výške 150,39 €. Krajský súd tak dotvoril objektívnu stránku trestného činu a to spôsobom, ktorý znemožnil obvinenému reagovať na predmetnú zmenu. Povinnosť zisťovať skutkový stav vecí, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, majú len orgány činné v trestnom konaní a nie súd (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku). Pochybenie zvyrazňuje skutočnosť, že súd vykonal zmenu skutkovej vety s poukazom na dôkazy, ktoré boli vykonané už v prípravnom konaní. Osobitnou nuansou porušenia práva na obhajobu je porušenie zákazu reformatio in peius. Krajský súd v odvolacom konaní, iniciovanom len na základe odvolania obvineného, odstránil z vlastnej iniciatívy vyjadrenie objektívnej stránky trestného činu ustáleného Okresným súdom Galanta, čím spôsobil u obvineného zmenu stavu v skutkových zisteniach tak, aby bolo možné skutok právne kvalifikovať podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku obvinený uviedol, že príslušníci Policajného zboru aplikovali najprv postup podľa zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (služobné zákroky podľa § 17, § 18, § 22 ods. 1 citovaného zákona), pričom pri relevantných poznatkoch o podozrení zo spáchania trestného činu, ktorými príslušníci Policajného zboru disponujú v dostatočnom časovom predstihu, vzniká povinnosť postupu podľa Trestného poriadku.

Postup príslušníka Policajného zboru pri vyzvaní na vydanie vecí bol nezákonný, nakoľko oprávnenie vyzvať na vydanie vecí, ktoré má fyzická osoba u seba, nie je upravené v zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore. Ak sa fyzická osoba zdá príslušníkovi Policajného zboru osoba podozrivá, má povinnosť najskôr takúto osobu poučiť a jej právach, a to najmä o práve, že k priznaniu nemožno nikoho nútiť. Zo zápisnice o vydaní vecí nemožno ustáliť, kedy bola vyhotovená a ani to či obvinený bol skutočne vyzvaný podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku.

Povinnosť vydať vec podľa § 89 Trestného poriadku má síce každý, kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, avšak pokiaľ ide o obvineného alebo osobu, u ktorej trestné konanie nepochybne smeruje k jej obvineniu, nemožno splnenie tejto povinnosti vynucovať uložením poriadkovej pokuty podľa § 70 Trestného poriadku. Išlo by totiž o donútenie smerujúce k poskytnutiu dôkazu proti sebe samému. V trestnej veci obvineného bol dôkaz získaný podľa zápisnice o vydaní vecí zo 4. novembra 2015 nezákonným donútením, resp. hrozbou donútenia. Takýto dôkaz je absolútne neúčinný.

Zmätočnosť postupu dotvára skutočnosť, že trestné konanie bolo začaté vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu - vydaním vecí neznámej kryštalickej látky v zatavenej striekačke od osoby mužského pohlavia. Vydanie vecí nie je neodkladný a neopakovateľný úkon.

Je potrebné sa vysporiadať, či vyzvanie obvineného podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku a zadržanie podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku vykonal príslušný policajt podľa § 10 ods. 10 Trestného poriadku. Podľa § 202 ods. 2 Trestného poriadku je zrejmé, že skrátené vyšetrovanie o prečinoch, pre ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky, vykonáva policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. c) až g); o ostatných vykonáva skrátené vyšetrovanie policajt uvedený v § 10 ods. 8 písm. a) a b). Za danej situácie, keď bol obvinený vyzvaný na vydanie vecí, boli príslušníci Policajného zboru vecne nepríslušní konať vo veci.

Na hlavnom pojednávaní boli ako svedkovia vypočutí policajti Ing. Q. V. a Mgr. B. P., pričom postavenie orgánu činného v trestnom konaní je nezlučiteľné s postavením svedka. Nezákonnosť výsluchov zvyrazňuje skutočnosť, že svedkovia Ing. Q. V. a Mgr. B. P. neboli zbavení mlčanlivosti. Mlčanlivosti neboli zbavení aj ďalší svedkovia - príslušníci Policajného zboru Y. S. a Q.T., hoci ustanovenie § 129 ods. 1 Trestného poriadku takýto postup vyžaduje. Ich výpovede sú nezákonné.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený uviedol, že je neprípustné formulovať skutkovú vetu spôsobom, že vo výsledku obsahuje všetky zákonné znaky danej skutkovej podstaty, ale je nepreskúmateľná v tom, akým konkrétnym konaním a za akých konkrétnych okolností malo dôjsť k spáchaniu trestného činu. Skutková veta obsahuje neurčité pojmy „v presne nezistenom čase na presne nezistenom mieste od doposiaľ nestotožnenej osoby“. Uvedená vágnosť skutkovej vety je

spôsobená absenciou dôkaznej línie preukazujúcej zadováženie drogy. Popis zadováženia konkrétnym spôsobom vo vzťahu ku konkrétnej látke je nevyhnutnou súčasťou obsahu skutkovej vety. Obvinený namieta, že bol uznaný za vinného zo spáchania trestného činu podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona z dôvodu, že bol v minulosti rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/148/2007 zo 14. januára 2013, odsúdený podľa § 172 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, pričom súd zároveň vyhodnotil túto skutočnosť ako priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona, že obvinený bol už za trestný čin odsúdený, a preto pri určovaní druhu trestu a jeho výmery postupoval podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona, keď zvýšil základnú trestnú sadzbu. Táto priťažujúca okolnosť je však fakultatívna a súd môže na ňu neprihliadať. Ak je táto okolnosť zároveň znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona, tak v súlade s ustanovením § 38 ods. 1 Trestného zákona nie je možné na takúto okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, prihliadať ako na priťažujúcu okolnosť, keďže ide o dvojité pričítanie tej istej okolnosti v neprospech obvineného, čím dochádza k porušeniu zásady ne bis in idem.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Galanta vo vyjadrení z 26. novembra 2019 navrhla dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Najvyšší súd SR“) ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd SR zistil, že dovolanie obvineného Q. B. nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodiť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd SR je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd SR podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu SR tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Najvyšší súd SR dáva do pozornosti, že dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písmeno c) Trestného poriadku je len zásadné porušenie práva na obhajobu. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy alebo meritórneho rozhodnutia, pričom v tejto trestnej veci obvinený mal v priebehu konania obhajcu JUDr. Juraja Gavalca, advokáta v Trnave a obhajkyňu JUDr. Evu Kresl, advokátku v Trnave.

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu, a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého práva na obhajobu. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Obvinený mal v priebehu celého konania obhajcu, mohol v plnej miere realizovať právo obhajoby a nemožno vyvodzovať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na tom základe, že krajský súd vymedzil celkovú hodnotu drogy, teda jej cenu v skutkovej vete vo výške 150,39 € (cena za 1 gram 45 eur x 3,342 g). Obvinený bol totiž oboznámený s obsahom odborného vyjadrenia založeného na čísle listu 137 spisu, z ktorého obsahu jednoznačne vyplýva, že zaistený metamfetamín s hmotnosťou 3,342 g má hodnotu 150,39 €. K obsahu odborného vyjadrenia mohol preto obvinený sám, alebo prostredníctvom obhajcu, realizovať svoje výhrady, vyjadriť sa k nemu, predkladať v tomto smere dôkazy, ktoré by tento stav veci vyvrátil a bola obvinenému poskytnutá "komplexná možnosť" realizovať svoje právo na obhajobu, a to nielen v prípravnom konaní, ale aj v konaní pred súdom, keď prokurátor v podanej obžalobe na odborné vyjadrenie poukazoval a súd takýto dôkaz vykonal na hlavnom pojednávaní jeho prečítaním postupom podľa § 269 Trestného poriadku (č. l. 408 spisu).

Z postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale i súdov nižších stupňov počas celého doterajšieho trestného konania nevyplýva, že by tieto neprejavili rešpekt k právam obvineného, najmä v súhrne k právu na obhajobu a že by konanie uskutočňovali účelovo v jeho neprospech.

Pokiaľ obvinený rezignoval na možnosť využiť svoje práva sám alebo prostredníctvom obhajcu a má "pocit, že ich nevyužíval v pôvodnom konaní podľa svojich predstáv, resp. by ich realizoval inak", potom sa sám zbavuje práv, ktoré mu prináležia podľa Trestného poriadku a preto sa nemôže v ďalšom konaní právne účinne domáhať porušení svojich práv, ak sa sám o tieto svoje práva dostatočne nezaujíma a nestará a to v súlade s princípmi:

-vigilantibus leges sunt scriptae - zákony sú napísané pre bdelych, treba byť bdely, aby sme mohli ochrániť svoje právo,

-vigilantibus iura - právo je na strane ostražitých,

-vigilantibus non dormientibus iura subveniunt - právo pomáha bdelym nie spiacim.

V súvislosti s námietkou obvineného, o porušení zákazu reformatio in peius odvolacím súdom, Najvyšší súd SR predovšetkým zdôrazňuje, že zákaz reformatio in peius (zákaz zmeny k horšiemu) je potrebné dôsledne chápať ako garanciu práva podávať opravné prostriedky a v dôsledku toho aj ako garanciu práva na obhajobu. Ide o zásadu, ktorá nedovoľuje zhoršiť postavenie osoby, ktorá buď sama podala opravný prostriedok, alebo v prospech ktorej bol opravný prostriedok podaný inou k tomu oprávnenou osobou, v porovnaní so situáciou založenou pred podaním takéhoto opravného prostriedku (1TdoV 19/2011). Zhoršenie jeho postavenia je zakázané nielen v samotnom opravnom konaní, ale aj v konaní nasledujúcom po zrušení napadnutého rozhodnutia a vrátení veci na nové prejednanie, resp. po zrušení

napadnutého rozhodnutia a rozhodnutí vo veci samej odvolacím súdom.

Dovolací súd konštatuje, že zákaz zmeny k horšiemu sa vzťahuje aj na daný prípad, keď bolo proti rozsudku súdu prvého stupňa podané odvolanie len v prospech obvineného. Rozsah zákazu reformatio in peius však závisí od konkrétnej právnej úpravy.

Analogicky podľa § 327 ods. 2 Trestného poriadku, ak bol napadnutý rozsudok zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obvineného, nemôže v ďalšom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech. Zmena k horšiemu môže nastať v skutkových zisteniach, použitej právnej kvalifikácii, druhu a výmere trestu, vo výroku o ochrannom opatrení, ako aj vo výroku o náhrade škody. Takto široko koncipovaný zákaz zmeny k horšiemu platí aj pre odvolacie konanie. Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že postavenie obvineného je potrebné hodnotiť v celom rozsahu rozsudku vrátane jeho následkov a tiež to, že zákaz zmeny k horšiemu sa nevzťahuje na samotné konanie, ale na jeho výsledok, t. j. na rozhodnutie. Doplnením rozhodných skutkových zistení v rozsudku odvolacieho súdu, pri zachovaní totožnosti skutku, sa však nezmenil rozsah ani závažnosť trestnej činnosti zo spáchania ktorej bol obvinený pôvodne uznaný za vinného rozsudkom súdu prvého stupňa, nesprísnila sa právna kvalifikácia skutku ani uložený trest. Rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 2T/78/2016 z 28. júna 2017, bol obvinený uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov a ochranný dohľad 1 (jeden) rok. Na podklade odvolania obvineného odvolací súd rozsudkom, sp. zn. 5To/87/2017 z 2. novembra 2017, zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a obvinenému uložil nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov a ochranný dohľad v rovnakom trvaní. Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že v trestnej veci obvineného nebola porušená zásada zákazu reformatio in peius, nakoľko nedošlo k zhoršeniu jeho postavenia v porovnaní s pôvodným rozsudkom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmé a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010).

Primárne Najvyšší súd SR konštatuje, že sa nestotožnil s obhajobou obvineného spočívajúcou v postupe súdu v príkrom rozpore s princípom nemo tenetur se ipsum accusare (zákaz sebausvedčovania) v súvislosti s vydaním vecí a hrozbe uloženia poriadkovej pokuty (zabezpečenie dôkazu proti obvinenému naznačeným spôsobom by bolo v rozpore s ústavným právom byť donucovaný k sebaobviňovaniu).

V tomto prípade policajt nenútil obvineného na vydanie vecí, ale ho vyzval na dobrovoľné vydanie vecí (§ 89 ods. 1 Trestného poriadku).

Podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku kto má pri sebe vec dôležitú pre trestné konanie, je povinný ju na vyzvanie predložiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ak ju treba na účely trestného konania zaistiť, je povinný vec na vyzvanie týmto orgánom vydať. Pri vyzvaní ho treba upozorniť na to, že ak nevyhoví výzve, môže mu byť vec odňatá ako aj na iné následky nevyhovenia.

Výzva na vydanie vecí nie je rozhodnutím, a preto sa nerobí uznesením. Ide o ústne opatrenie; zo zápisnice o zadržaní zo 4. novembra 2015 vyplýva, čo sám obvinený uviedol, že predkladá policajtovi z vrecka bundy na základe výzvy jednu zatavenú striekačku s obsahom kryštalickej látky, o ktorej si myslel, že ide o pervitín (č. l. 18 spisu).

Rovnako zo zápisnice o vydaní vecí (vydanie vecí realizované procesným postupom podľa vtedy platného a účinného Trestného poriadku - § 89 ods. 1 Trestného poriadku) zo 4. novembra 2015 (č. l. 140 spisu) vyplýva, že obvinený Q.Y. na výzvu policajta dobrovoľne predložil 1 ks zatavenej striekačky s obsahom bielej kryštalickej látky, pričom explicitne uviedol a svojim podpisom potvrdil, že bol riadne poučený o možnosti odmietnuť vydať vec.

Nebolo možné sa stotožniť ani s námietkou obvineného o nezákonnosti postupu pri začatí trestného stíhania, a to z nasledovného dôvodu:

Podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku trestné stíhanie sa začne vydaním uznesenia. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaisťovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie.

Začatie trestného stíhania „vo veci“ je východiskovou podmienkou, ktorá umožňuje vykonávať dokazovanie podľa VI. hlavy Trestného poriadku. Začatie trestného stíhania možno zákonne sprocesniť dvomi spôsobmi a to vydaním uznesenia alebo vykonaním úkonu (zaisťovacieho, neodkladného, neopakovateľného), medzi ktorý patrí aj výzva na vydanie vecí (§ 89 Trestného poriadku účinného ku dňu vykonania procesného úkonu - 4. novembra 2015). Po vykonaní takéhoto úkonu následne vydal policajt uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorého obsahu expressis verbis konštatoval, že trestné stíhanie bolo začaté dňa 4. novembra 2015 vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu - vydaním vecí (č. l. 1 spisu) za splnenia podmienky, že hrozí nebezpečenstvo z omeškania, teda že vzhľadom na hrozbu zničenia alebo zmarenia dôkazu, neznesie vydanie vecí odklad na čas do vydania uznesenia o začatí trestného stíhania. Nebezpečenstvo z omeškania je v tomto prípade pojmovým ekvivalentom neodkladnosti úkonu (§ 10 ods. 17 Trestného poriadku).

Pokiaľ ide o námietku nepríslušnosti policajta, v tomto smere odkazuje Najvyšší súd SR na ustanovenie § 200 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého príslušnosť policajta podľa § 10, ktorý vykonáva vyšetrovanie o zločine alebo prečine sa nekončí, ak v priebehu vyšetrovania zistí, že dôvody, pre ktoré bol príslušný vo veci konať, odpadli.

Rovnako nemožno akceptovať námietku obvineného, že policajta nemožno vypočúvať v postavení svedka. Všeobecná povinnosť svedčiť podľa § 127 ods. 1 Trestného poriadku sa vzťahuje aj na zakročujúceho policajta, ako na každého iného svedka. Preto je policajt nielen oprávnený, ale aj povinný (ak je to potrebné) vypovedať o priebehu úkonu - o tom, ako predmetný zákrok prebiehal, čo sa pri ňom stalo a ako situáciu vnímal svojimi zmyslami - najmä zrakom i sluchom, príp. aj čuchom či hmatom (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Tdo/39/2019).

A napokon k dovolateľom tvrdenej nemožnosti výsluchu policajta, ktorou bola podľa jeho názoru absencia oslobodenia dotknutých policajtov od povinnosti mlčanlivosti zo strany kompetentného subjektu, Najvyšší súd SR uvádza, že podľa § 80 ods. 1 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore policajti sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, s ktorými sa oboznámili pri plnení úloh Policajného zboru alebo v súvislosti s nimi a ktoré si v záujme právnických alebo fyzických osôb vyžadujú, aby zostali utajené pred nepovolanou osobou; povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na oznámenie kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Zo znenia dotknutého ustanovenia vyplýva, že jeho účelom je zabrániť tomu, aby dôverné informácie, ktoré policajtizistili pri výkone svojej činnosti, neboli prezradené nepovolanej (t. z. inej osobe) bez náležitého dôvodu, teda aby neboli poskytnuté osobám, ktoré by ich mohli neoprávnene (protiprávne) využiť či zneužiť. To sa však netýka tzv. verejných konaní, vrátane trestného konania, kde ustanovenia Trestného poriadku o povinnosti svedčiť a poskytnúť pravdivé informácie majú prednosť pred ustanoveniami zákona o Policajnom zbore. Povinnosť mlčanlivosti zakotvená v zákone o Policajnom zbore teda nebráni výsluchu policajta v procesnom postavení svedka (uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 175/2020 z 28. apríla 2020).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu § 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona) a podobne.

Obvinený v podanom dovolaní argumentoval - v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku - vyslovil vlastné závery - samozrejme iné ako súdy nižších stupňov.

Najvyšší súd SR k vyššie vyjadrenému pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - vid' veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Dovolateľ k tomuto dovolaciemu dôvodu argumentoval tým, že súdy nemali pri ukladaní trestu aplikovať príťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona - páchatel bol už za trestný čin odsúdený; súd môže podľa povahy predchádzajúceho odsúdenia na túto okolnosť neprihliadať a zároveň aplikoval ustanovenie § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona - už bol za taký čin odsúdený.

Podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností.

Podľa § 37 písm. m) Trestného zákona príťažujúcou okolnosťou je to, že páchatel bol už za trestný čin odsúdený, súd môže podľa povahy predchádzajúceho odsúdenia na túto okolnosť neprihliadnuť.

Otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania podaného obvineným (R 18/2015).

Už z vyššie uvedeného je zrejmé, že použitie príťažujúcej okolnosti podľa § 37 Trestného zákona v prípade obvineného nenaplnia žiadny dovolací dôvod.

Najvyšší súd SR napriek tomu poznamenáva, že krajský súd nesprávne použil označenú príťažujúcu okolnosť, avšak pokiaľ ide o dôsledok na druh a výmer trestu, tento ostal zachovaný a plne súladný so zákonom:

V predmetnej veci dovolací súd dospel k záveru, že obvinený svojím konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnil všetky znaky skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Skutok ustálený súdom v pozmeňujúcom znení odvolacím súdom bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom rovnako tak oba súdy zhodne správne vyslovili danosť okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby, pretože obvinený bol už rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/148/2007zo 14. januára 2013, odsúdený za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného zákona (§ 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona - páchatel bol už za taký čin odsúdený).

Preto Najvyšší súd SR nezistil naplnenie ani dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Nad rámec nevyhnutného Najvyšší súd SR však k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, v súvislosti namietanou výškou trestu v tom kontexte, že mu bola pričítaná rovnaká okolnosť na ťarchu dva razy, doplnia:

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa §

371 ods. 1 písm. i) a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa na výrok o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste, môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, ktorý sa viaže k výroku o treste. Pokiaľ teda ide o dovolanie podané obvineným, kde neuviedol ako dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky sa týmto dovolacím dôvodomani nemohol zaoberať (§ 374 ods. 2 Trestného poriadku).

Tento dovolací dôvod môže byť naplnený v dvoch alternatívach spočívajúcich v tom, že obvinenému bol uložený za trestný čin zo spáchania, ktorého bol uznaný za vinného

- trest vo výmere mimo trestnej sadzby alebo
- taký druh trestu, ktorý trestný zákon nepripúšťa.

Uloženie trestu mimo trestnej sadzby sa týka len tých odstupňovateľných trestných činov, ktoré majú určitú sadzbu vymedzenú zákonom - trest odňatia slobody (§ 46 Trestného zákona), trest domáceho väzenia (§ 53 Trestného zákona), trest povinnej práce (§ 54 Trestného zákona), peňažný trest (§ 56 Trestného zákona), náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest (§ 57 ods. 3 Trestného zákona), trest zákazu činnosti (§ 61 Trestného zákona), trest zákazu pobytu (§ 62 Trestného zákona), trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62 Trestného zákona), trest vyhostenia (§ 65 Trestného zákona). Trest odňatia slobody (o ktorý ide aj v predmetnej veci) má konkrétne hranice trestnej sadzby určené v príslušnom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, podľa toho o aký trestný čin ide, prípadne v akej alternatíve bol spáchaný.

Druhým trestu, ktorý zákon nepripúšťa sa rozumejú najmä prípady, kedy bol obvinenému uložený niektorý z druhov trestov (§ 32 Trestného zákona) bez splnenia tých podmienok, ktoré zákon predpokladá, t. j. pokiaľ v konkrétnom prípade určitému páchatelovi za určitý trestný čin nebolo možné uložiť niektorý druh trestu s ohľadom na jeho zvláštne zákonné podmienky.

Obvinený Q.Y. bol uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona, pričom, súdy ukladali trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov až 15 (pätnásť) rokov (§ 172 ods. 2 Trestného zákona), in concreto vo výmere 12 (dvanásť) rokov, teda v zákonom ustanovenej trestnej sadzbe. Z uvedeného zreteľne vyplýva, že obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon pripúšťa a v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Z uvedeného explicitne vyplýva, že aj keď postup krajského súdu nebol správny, keď aplikoval hmotnoprávnu zásadu Trestného zákona (ne bis in idem) dva razy, jednak v rámci kvalifikovanej skutkovej podstaty a jednak ako priťažujúcu okolnosť, čo je vylúčené v zmysle § 38 ods. 1 Trestného zákona podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, nemožno znovu hodnotiť ako všeobecne priťažujúcu okolnosť, ktorá ovplyvňuje výmeru trestu v rámci tejto vyššej trestnej sadzby (R 45/1972).

Záverom dovolací súd napriek kumulácii priťažujúcej okolnosti aj okolnosti podmieňujúcej použitie trestnej sadzby sumarizuje:

- aplikácia takého duplicitného použitia tej istej okolnosti nemala dopad na skutočnosť, že by bol konečný trest ukladaný mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného

poriadku napriek tomu, že obvinený tento dovolací dôvod neoznačil, t. j. 12 rokov je v zákonnej sadzbe 10 rokov až 15 rokov,

-aplikácia priťažujúcej okolnosti a posudzovanie správnosti, resp. nesprávnosti nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Konštrukcie a právne kľučky obvineného prezentované v dovolaní sú z hľadiska dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku irelevantné.

So zreteľom na uvedené neostalo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky len rozhodnúť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku a dovolanie obvineného odmietnuť, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (ust. § 163 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s ust. § 180 Trestného poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.